

Araştırma Makalesi/Research Article

MURAT GÜLSOY'UN "VE ATEŞ BİZİ TÜKETİYOR" ROMANINDA BİREYİN VAROLUŞSAL ARAYIŞI

The Existential Quest of the Individual in Murat Gülsoy's Novel "Ve Ateş Bizi Tüketiyor"

Doç. Dr. Nusret YILMAZ

Iğdır Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi,
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Iğdır,
Türkiye. nusretyilmaz71@hotmail.com
ORCID: 0000-0003-0350-651X

Geliş/Received: 06.01.2026

Kabul/Accepted: 28.03.2026

Hakem Değerlendirmesi:

İki Dış Hakem
Çift Taraflı Kör Hakem

Çıkar Çatışması:

Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek:

Yazar bu çalışma için finansal destek
almadığını beyan etmiştir.

Etik beyan:

Bu çalışmanın hazırlanması sürecinde etik
ilkelere uyulmuştur.

Lisans: CC BY-NC 4.0

Yayımlanan makalelerde Araştırma ve
Yayın Etiğine riayet edilmiş; COPE
(Committee on Publication Ethics)'un
Editör ve Yazarlar için yayımlanmış olduğu
uluslararası standartlar dikkate alınmıştır.

ÖZ

Bireyin kayıtsız bir evrendeki anlam arayışını irdeleyen Varoluşçu felsefeyle roman türü arasında bir örtüşme vardır. Modernizmin gelişimiyle paralel yürüyen romanın temelde problematik kişileri konu edinmesi, yaşam anlayışının sorgulandığı olay örgülerini gündeme getirir. Romanın sahip olduğu bu imkândan dolayı varoluşçu düşünürler, kendi felsefi düşüncelerini bu tür vasıtasıyla dile getirmeye çalışmışlardır. Modern zamanda sorunsallaşan bireyin iç dünyasının daha çok tercih edilmesi, romanı "ben" merkezli anlatımların ve düşünce akımlarının odağı yapmıştır. Bundan dolayı ölüm, anlamsızlık, yabancılaşma ve özgürlük gibi kaygıların işlendiği romanların sayıları artmıştır. Murat Gülsoy'un *Ve Ateş Bizi Tüketiyor* adlı romanı, bu kaygıların izleğe dönüştüğü eserlerden biridir. Varoluşsal kaygıların roman karakterleri üzerinden ele alındığı bu eserde, yazarın bakış açısı karakterlerin iç dünyalarına yönelmiştir. Tema, herkesi ilgilendirdiğinden, roman kişilerinin adları verilmemiştir. Mesleği yargılamak olan bir kişinin (ağır ceza reisi) evini terk etmesiyle başlayan arama süreci, gece boyunca devam eden bir varoluşsal sorgulamaya dönüşmüştür. Arayışın gece sürmesi, ontolojik kaygıların karamsar doğasıyla ilişkilidir. Arayış sürecinde ben anlatıcı, elinde evini terk eden adamın eski kimlik kartıyla farklı mekânlarda birçok insanla konuşur. Ben anlatıcı, arayışın sonunda, aradığı kişinin kendi benliğiyle yakın ilişkisini tespit eder. Başka bir ifadeyle roman karakterinin aradığı şey, başkası değil, "ben" in kendisidir. Dolayısıyla romanın temel izleği, yitirilen benliğe kavuşma çabasıdır.

Anahtar Kelimeler: Varoluşçuluk, roman, Murat Gülsoy, benlik, arayış.

ABSTRACT

There is an overlap between existentialist philosophy, which explores the individual's search for meaning in an indifferent universe, and the novel genre. The novel, which parallels the development of modernism, primarily focuses on problematic individuals, leading to plots that question the very concept of life. Because of this potential offered by the novel, existentialist thinkers sought to express their own philosophical thoughts through this genre. The increasing preference for the inner world of the individual, which has become problematic in modern times, has made the novel a focus of self-centered narratives and currents of thought. Consequently, the number of novels addressing concerns such as death, meaninglessness, alienation, and freedom has increased. Murat Gülsoy's novel "Ve Ateş Bizi Tüketiyor" is one such work where these concerns become a theme. In this work, which explores existential anxieties through the characters of the novel, the author's perspective is directed towards the characters' inner worlds. Because the theme concerns everyone, the characters are not named. The search, which begins with a judge (chief criminal) leaving his home, evolves into an existential inquiry that continues throughout the night. The fact that the search continues at night is related to the pessimistic nature of ontological anxieties. During the search, the self-narrator, holding the abandoned man's old ID card, speaks to many people in various locations. At the end of the search, the self-narrator detects the close connection between the person he seeks and his own self. In other words, what the novel's character seeks is not someone else, but the self itself. Therefore, the novel's central theme is the struggle to reclaim the lost self.

Keywords: Existentialism, novel, Murat Gülsoy, self. Search.

Giriş

Yaşadığı evreni ve kendisini anlamlandırma arayışı, insanın temel meselesidir. İlk destanların ve kutsal kitapların ve meseleyi konu edinmesi bundandır. Gilgamiş destanındaki ölümsüzlük arayışı, ilk insandan beri var olan bu temel kaygının giderilmesine yönelik çaresiz bir çabadır. Ölümün kaçınılmazlığının farkında olan insanoğlunun, kendi varlığının devamına yönelik çabaları, temel varoluşsal kaygılarımızdan biri olan ölümün (Yalom, 2011, s. 19) verdiği dehşeti dindirmek içindir. Çünkü varlığın devam etmediği yerde, yaşamın anlamı da olmaz. Varoluşçuluğun temel iddiası da burada belirginleşir: Yaşamak acı çekmektir; yaşamı sürdürmek, çekilen bu acıda bir anlam bulmaktır (Frankl, 2017, s. 9).

Ontolojik kaygılarını gidermek isteyen insanoğlu kader gibi bir inanca sığınsa da bu güvenlik kanaati onun varlığını anlamlandırmada onu tamamen teselli etmez. Bunun için insanoğlu maruz kaldığı varoluşsal sorunları aşmak için çeşitli yollara başvurur. Bu yollar insanın kendilik bilincini inşa eden özgürlük düzleminde gerçekleşir. May'in yerinde tespitiyle "özgürlük, kaderle mücadelede bilendir." Dolayısıyla insanoğlunun uygarlık macerasını başlatan yaratıcılık da özgürlükle kaderin diyalektik ilişkisinde yatar (May, 2017, s.131).

Varoluşçuluğa göre felsefenin birinci sorunu evrenin ve içindekilerin varoluşundan ziyade, "insanın varoluşu" dur (Mounier, 2023, s. 52). İnsanın varoluşunun bir mesele olarak ele alınması, merceğin insanın iç dünyasına tutulmasını gerektirir. Bu bağlamda tüm varoluşsal soru(n)ların temel kaynağı, son tahlilde "ruhun sorunları" olarak belirir (Rank, 2023, s. 8). Bu sorunlar ancak insanın ruhsal bütünlüğünü sağlayacak eylemlerle mümkündür. Gilgamiş Destanı'nda Uruk kentinin "bir boğa kadar güçlü, ünlü, yiğit, [göz]de evladı" (Bottero, 2013, s. 65) olan eşsiz hükümdar, ölümlü olmaktan kurtulmak için büyük bir arayışa girer. Ölümsüzlük otunu arayış ve onu bulmak için girişilen tehlikeli yolculuk, insanlık tarihinin bilinen ilk varoluşsal çabasıdır. Antik Yunan metinlerine sızan trajik paradoksta da bu tema hayatidir. Çünkü uygarlığın kendisi de "ölümü alt etmek için yürütülen bir çaba"dan ibarettir (Brown, 1996, s. 300). Bu bağlamda, ölümsüzlük adına çıkılan yol ve girilen savaşlar, ölüm korkusunun trajik yansımalarıdır.

Truva Savaşı'ndan sonra kendilerine güvenli bir bölge arayan Aeneas (Virgil, 2007, s. 23) gibi Hz. Âdem de Cennet'ten kovulduğunda yeni bir mekân arayışına girer. Bu arayış, insanoğlunun yitirilmiş cennetini tekrar bulma çabasıdır. Tanrı'nın "İşte, adam iyiyi ve kötüyü bilmekte bizden biri gibi oldu" (Tevrat, 2015, s. 8) diyerek Cennet'ten kovduğu Hz. Âdem ve Havva'nın nesli yaşağı delmenin bedelini sürgünle öder. Cennet'te doğayla barışık bir hâlde "endişe ve suçluluk duygusu" hissetmeden yaşayan insanlığın ilk ataları, yasak meyveden yiyip iyilik ve kötülüğün farkına varınca bu iki duyguya kapılırlar (May, 2017, s. 173). Onlar Tanrı tarafından ceza ontolojik mekânlarından sürülecek ve gelecek endişesiyle çalışmaya mahkûm edilmişlerdir.

Aeneas'ın Truva'yı kaybettikten sonra aradıkları yurt da kâhin tarafından onların "kadim anneleri" olarak isimlendirilir (Casali, 2007, s. 181-210). Dolayısıyla toplumsal bir varlık olan insanın varoluşsal çabası, bir mekân üzerinden yapılaştığı için tüm arayış hikâyeleri, bir yolculuğu ve mekânı gerektirir. Kaygı verici bir ortamdan yitirilmiş bir güven alanına dönmeye çalışan birey önce bulunduğu alanı terk eder.

Kendi varoluşumuzu sağlamak, belli kaygıların giderilmesiyle mümkün olduğundan birey, kendini sınırlayan bağlardan kurtulmak ister. Bu, benliğini yeniden yapılandıracağı bir özgürlük alanıyla mümkündür. Çünkü özgürlük insanın kendi gelişiminde rol oynama olanağıdır (May, 2017, s. 153). Kendimizi dürtülerimizin esiri veya kaderin bir figüranı olarak görmek istemeyen kişinin göze aldığı varoluş serüveni, hem geleceğin korkusu hem de geçmişin bağlarıyla aynı anda mücadele etmeyi gerektirir. Geleceğe yönelik olasılıkların bir olanak olarak görülmesi, geçmişimizin bizde bıraktığı travmalardan kurtulma macerası, gece yolculuğu gibidir. Birey karanlık bir geleceğe, geçmiş birikimlerinin ışığında yürümektedir. Bunun için kişinin kendini tanıması, benliğini kazanması, baskıdan kurtulup özünü yaratması gerekmektedir.

Kendini olduğu gibi değil de olmak istediği gibi tanımlamak isteyen kişinin mevcut karamsarlıktan ve kısırdöngüden kurtarmak için taşıdığı umut, onun varoluşsal çabasının enerjisidir. Sartre, bunu: "Varoluş, özden önce gelir." vecizesiyle özetlemiştir. Çünkü önce insan

dünyaya gelir, var olur; ondan sonra kendi özünü ortaya çıkarır (Sartre, 2013, s. 39). Bundan dolayı insan kendi mahiyetinden sorumludur. Bu sorumluluk, kendi hayatını, değer yargılarını, toplumsal normları sorgulayabilecek ve eylemlerinin sonuçlarına katlanabilecek özgür ve güçlü kişilikler gerektirir. Özgürce verilmiş bir karar, bir sonraki tercihte kişiyi daha da özgür kılar. Bu bağlamda varoluşsal arayış, cesurca bir çabadır ve ilk adımı insanın kendisini seçme cesareti göstermesidir.

Varoluşçu sanatçılar, felsefik düşüncelerini roman vasıtasıyla iletmeyi tercih ederler. Camus, Satre, Kundera gibi sanatçıların romana ilgisi bu türün yaşamla yakından ilişkisi ve karakter analizine daha yakın olmasındandır. Yazar, hayata ve insana dair varoluşsal meseleleri eserin teması olarak belirlediğinden romanlar, otobiyografik eser olmaktan çıkıp varoluşçu metne dönüşürler. Kundera da roman türüne "yazarın itirafları"ndan ziyade, "bir tuzak haline gelmiş" dünyada sorunsallaşan "insan yaşamının" araştırılması olarak bakar (Kundera, 2007, s. 228). Çünkü roman, varoluşun farklı görünüşlerini kendi tarzında, kendine özgü mantıkla bir bir keşfetmiştir. Kundera, bu keşfin anahtarının benlik bilinci olduğunu söyler. Ona göre, bütün romanlar, 'ben'in bilmecesi üzerine eğilmişlerdir. İnsan, herkesin birbirine benzerliğiyle silikleşen toplumda ve günlük rutinin tekrarıyla monotonlaşan hayatta eylemleriyle başkalarından ayrılır ve birey olur (Kundera, 2021, s. 17). Bireyleşmeyi sağlayan eylem, incelediğimiz eserin de temel teması olan benlik arayışıdır.

1. Roman Karakterinin Varoluşsal Çabası

Bütün yazma pratiğinin bir "anlam arayışına ya da inşasına" yaslandığını (Çelik, 2023) belirten Gülsoy'un romanında, ağır ceza reisliğinden emekli bir adamın kayboluşuyla başlayan macera, farklı mekân ve insanların romana dâhil edilmesiyle girift ilişkilere evrilir. Bir akşamüstü komşusu tarafından kapısı çalınan roman kişisi, yaşlı kadının ısrarı üzerine komşusunu armaya çıkar. Elindeki tek belge kaybolan ceza reisinin eski nüfus cüzdanıdır. Kimlik kartında kullanılan fotoğraf, aranan kişinin gençliğine aittir ve yıpranmıştır. Metaforik bir arayışı içeren bu eserde, kimliğini evde bırakıp evi terk eden bu yaşlı kişi, yıllarca insanları yargılamış ve mahkûm etmiş biridir. Yüzünde "huzurlu bir ifade" ile sokağa çıkan ağır ceza reisi, bilinmezliklere karışmadan önce sokakta bulunan gençlerden biri tarafından fark edilmiştir. Kendisi de yaşamını "hapseden" bir hikâyeden kurtulmaya çalıştığı için yaşlı adamın yüzünde "tekrar mutlu olabileceğini fark eden bir insanın şaşkınlığı" nı yakalamayı başarmıştır (Gülsoy, 2019, s. 26).

Kaybolan kişinin kimlik krizini göstermek amacıyla kullanılan nüfus cüzdanı, hem onu geride bırakan ağır ceza reisinin içine hapsediği eski hikâyesini hem de başkaları tarafından bireye izafe edilen etiketi göstermektedir. Kimlik kartı, modern insanın kişiliğinin temel işareti olarak bireyin değişen iç dünyasını, karakterini ve paradigmasını hiçe sayan katı ve değişmez bir nesnedir. Bu kimlik kartındaki eski fotoğraf ve cüzdan da kişinin toplumsal kimliğini gösterir: Hep eski değer yargılarıyla biçimlenen, başkası nezdindeki kimliğimiz. Bu kimlik sorunsalı, romanda "ben anlatıcı" tarafından sunulmaktadır. Ben anlatıcı, roman karakterinin iç dünyasını daha iyi vermek için tercih edilmiştir. Zaten varoluşçu romanların diğer romanlardan farkı, "karakter değişkeni"ne (Çelik, 2013, s. 21) odaklanmasında yatar. Bu karakterlerin ortak özelliği, "ben" in kendini aşmak için başka yer ve kişilerle anlam ilişkileri kur(ama)ma istencidir.

Roman karakterinin (ben anlatıcı) yolculuğunun gece başlayıp gün ışıyana kadar devam etmesi, bu yolculuğun ilk macerasında gençlerin arabasına binmesi, otobanda süren yolculuk, aramaya çıkan kişiyi "geçmiş günlere" götürmüştür. Roman kişinin "bir cenin gibi" kıvrıldığı arabada duyumsadığı "çam ormanlarını çağrıştıran tanıdık koku" ve "kadifemsi koltuklar", "kırmızı kaplamalı iç aksam" eskinin şimdiki zamana taşınmasıdır. Arayan kişinin huzurlu geçmiş günlere özlemine giderdiği bu arabada gecenin karanlığında uzandığı yumuşak koltuklar, anne karnına dönüşün metaforik ifadesidir. Aslında kaygılarımızı aşmak için çıktığımız tüm yolculuklar, anne karnındaki huzurlu geçmişimize geri dönüşü imlemektedir.

Yaşamın girift yapısı, toplumsal örüntülerin bireyin iç dünyasında bıraktığı izlenimleri ve tüm anlamlı ilişkilerimizin mekanı olan "dünya", aslında roman kişisi için "keşfedilecek muazzam bir lunapark"tır (Gülsoy, 2019, s. 13). Yazar, bu lunaparkta okuyucusuna ben anlatıcıyla rehberlik

etmektedir çünkü ben anlatıcı, roman karakteriyle özdeşleşen yazarın bakış açısını göstermektedir. Yazarın eseri üretirken gösterdiği çaba ile adı verilmeyen roman karakterinin arayışı arasında bir paralellik görünür. Bulacağı kişiyi bile tam olarak tanımayan roman karakteri, bir arayış çabasına girişmiştir. Bu aslında bir paradoksu da beraberinde getirmektedir: "Arayanlar bulamaz ama bulanlar, hep arayanların içinden çıkar."¹ İnsan, bu dünyada hep aramakta fakat neyi aradığını tam bilememektedir çünkü bulmak için arayışa çıktığı şey, elde edildiğinde tüm büyüsünü kaybeder. İçgüdüsel bir aksiyonun içine giren birey, neyi bulacağını tam olarak bilemese bile bir şeylerin eksik olduğunun farkındadır. Aslında bu durum, insanoğlunun temel paradoksunu da içermektedir. Elde edince mutlu olacağını sandığı "şey", kısa bir süre sonra anlamını kaybeder ve insan bu kez başka bir "şey" in peşine düşer. Belki de insanın asıl trajedisi bu paradokstadır. Anlamalı olan "şey", bulunmak istenen nesne değil; arayışın kendisidir.

Roman karakteri, kaybolan kişiyi bulmaya çalışırken aslında kendi varoluşsal arayışına çıkmıştır. Bu tavır, sorumluluğunu kendisiyle sınırlamayan varoluşsal bir çabadır. Adler, yaşamın gerçek anlamının başkaları için yararlı işler yapmakta bulunacağını söylerken buna işaret eder (Adler, 1998, s. 12). Evinden sokağa çıktıktan sonra kent, otoban, eczahane, istasyon, yeraltı dehlizleri, üniversite salonlarını dolaştıktan sonra bir iskelede son bulan arayış teması, simgesel nesne ve mekânlarla somutlaştırılmaya çalışılır. Karakterin bilinçdışını ele veren rüya ve çağrışımlarla desteklenmiş arayışı, parçalanmış benlik algısını göstermektedir. Kaybolan komşusuyla kesişen yaşam algısı, hem kendi huzursuzluğu hem de arayış macerasında tanıştığı insanlardaki kaygı ve huzursuzlukla birlikte daha da şiddetlenmektedir. Kaygı, birey olarak varlığın kendi özünü tehdit (May, 2017, s. 41) eder. Bundan dolayı, bireyin parçalanmış benliğini anlamalı bir bütünlüğe kavuşturma çabası, onun başta hissettiği "tekinsizlik" duygusunun giderilmesi için gereklidir.

Arayan kişi, evini terk eden komşusunu bulmaya çalışmaktadır. Tanımadığı bu komşusunu araması, insanların kentsel yaşamlarında ne denli birbirinden uzak kaldıklarının ve uzak kalmalarında mekânın ne denli zayıf bir unsura dönüştüğünün işaretidir. İnsanlar mekân olarak çok yakın olmalarına karşın hep yalnızlığı tercih ederler. Bu tercih, modernizmin hızına ayak uyduramayan yaşlı insanların "en çok ihtiyaç duydukları" ilgi eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Yaşlıları kaygılandıran ilgi eksikliğinin altında yatan sırrı, doktor karakterinden öğreniriz: ölüm korkusu. Doktor, hiç durmadan bir şeyler anlatmaya çalışan yaşlıların anlattıkları hikâyelere inanmayı talep etmelerinin altında ölümden kaçış içgüdüünün yattığını iddia eder. Yaşlılar bu sayede en temel kaygıyı bertaraf etmek için çabalamaktadırlar.

Bu romandaki varoluşsal sembollerden biri de mağaradır. Arayan adam, maceraya başlamadan önceki ruh hâlini Platon'un mağara metaforuna göndermelerle hissettirmektedir. Çevrenin etkisiyle oluşmuş kişilik maskesi, onu "donuk bir adam" olarak gösterse de onun iç dünyası "alev alev" yanan "düşünceler" ve "hayaller"le doludur. Bir mağaranın içinde yanmakta olan alevlere benzetilen düşünceler "mağarada dans eden gölgelerden" ibarettir (Gülsoy, 2019, s. 13). Gerçekliğin peşine düşen Sokrates gibi o da olay ve olguların mağaranın duvarlarına yansıyan gölgelerden ibaret olmadığını bilmenin huzursuzluğunu yaşamaktadır. Arayışın başladığı gece, Platon'un mağarasındaki karanlığı çağrıştırmaktadır.

Bizi modern zamanın mağarasına bağlayan zincir kimliklerimizdir. Kaybolan kişi, kimliğini ardında bırakarak yola çıkmış, verili gerçeklikle bağını koparmıştır. Ben anlatıcı, kendi seçimini yapmış bir benliğin peşine düşmüştür. Hayatı başkalarını yargılamakla geçmiş olan ağır ceza reisi, bir "kurtuluş" eylemini seçmiştir. Ben anlatıcının yaptığı şey ise kurtuluşu için yola çıkmış bu yaşlı adamın "peşine" düşmektir. Peşine düşmek, önde gidenin izini takip etmektir. Zira Sartre'in ifadesiyle, insan kendi seçimiyle bütün insanları da bir seçme eylemine teşvik eder. Olmak istediğimiz "şey", herkese yönelik bir tasarımın da belirleyicisidir. Her bir eylemimiz, olmasını zorunlu kabul ettiğimiz bir insan tasarımını doğurur (2001, s. 31).

Arayan karakter (ben anlatıcı), kaybolan komşusunu bulmaya çalışırken kendi hayat hikâyesini de sorgular. Başkalarının kendi yaşamları için gerçekleştirdiği eylemler ve yarattığı olanaklar,

¹ Bu söz genellikle Bayezid-i Bistami'ye atfedilir fakat kaynağı tam olarak belli değildir.

çevresindekiler için de bir tekliftir aslında. Bireysel edimlerin, bütün insanlığı bağladığına inanan Sartre, insanın tüm tercihlerini başkasının karşısında yaptığını, hatta başkalarının karşısında kendisini seçtiğini belirtir (2013, s. 67):

"Hayat ne kadar zengin imkânlar barındırıyordu ve ben ne kadar azını yaşamıştım bu güne kadar! İnsanı kendi hayatım dediği o esarete mahkûm eden neydi? Korkunç bir şeydi böyle düşünmek. Her adımda arkamdaki boşluk çoğalıyordu. Yaşadığım günlerden kalanlar seyrelerek havaya karışıyor, varlığım kendi gözümde bile gitgide önemini yitiriyordu." (Gülsoy, 2023, s. 52)

Adı verilmeyen roman karakterinin anlam ve benlik arayışı, en az yaşlı komşusunun kayboluşu kadar ilginçtir. Kendini otuzlarında genç bir adam olarak düşünen karakter, gece boyunca birbirinden farklı birçok yeri gezer. Bu arayışı sırasında karşılaştığı birbirinden farklı insanlara yaşlı adamın kimlik kartını gösterir. Bu kimlik kartı, aslında aranan kişiyi tam olarak tanımamıza yetmeyecek derecede eskidir: "Plastik koruyucusu paramparça olmuş, mavi küçük karton oradan buradan kopmuş, eskimişti ama fotoğraftaki yüz, keskin bir ifadeyle otuzlu yaşların sonunda donup kalmıştı." (Gülsoy, 2019, s. 14) Gerçekliğin sınırlarını zorlayan kişiler ve diyaloglarla süren arayış, okuyucunun bireysel ve toplumsal yaşamımızın gerçekliğini sorgulamamıza yarayacak ipuçlarıyla doludur. Bu arayışın ironik tarafı, elinde aradığı kişinin yıpranmış kimlik kartı olan kişinin kendisinin kimliğini yanına almayı unutmış olmasıdır. Kimliksiz biri, yine kimliğini evde unutmış, tanımadığı birini aramaktadır.

Bu arayış esnasında kendi yaşamını sorgulayan karakter, ona kendisini sorgulatan kişilerle karşılaşmaktadır. Ben anlatıcı, bu karşılaşmaların etkisiyle "pis bir suçluluk duygusu" yaşamakta; kendini "işe yaramaz" ve "serserinin teki" olarak tanımlamaktadır (Gülsoy, 2019, s. 41). Arayan kişiyi bu kişilik bunalımından kurtaracak şey ise yaşlı komşusunu bulup "sağ salim" eşine teslim fikridir. Roman karakterinin ağır ceza reisinin eşini "bin yaşında" görmesi, kaybolan kişinin eşine yönelik örtük bir eleştiridir. Arama sürecinde karşılaştığı bir doktorun evlilikle ilgili ifadeleri onu bu eleştiriye yönlendirmiştir. Doktor, evli kişilerin "çok uzun zaman" birlikte kaldıkları için tek bir kişiye dönüştükleri ve kişiliklerini kaybettiklerini iddia eder. Doktor, "iki bedenden oluşan" benliğin sınırlarının eriyerek başka bir benlikle kaynaştığını ve bunun da bireyin kimliğini yok ettiğini söyler. Roman karakteri, örtük bir biçimde eski ceza reisinin bu silikleşmekten kurtulmak için kaçmış olabileceğini sezdirmeye çalışır.

Kendi hayatından, anılarından, kısacası içine hapsediği hikâyeden kurtulmak isteyen ağır ceza reisinin, gençlerin ifadesine göre, evinden uzaklaşırken yüzünde huzurlu bir ifade vardır. Bu da onun kaybolduğunu değil, bağlı olduğu yaşamdan bağını kopardığını, başka bir ifadeyle kaçtığını gösterir:

"İnsan kendi hayatından çıkıp gidebilir miydi? Belki ne yaptığının farkında değildi, hastaydı, yaşlıydı, bunamıştı. Hayır, bu düşünce içime sinmiyordu. Onu bir şekilde anladığımı sanıyordum. Dışarı adımımı attığım anda fark etmişim onun gidişinin farklı olduğunu." (Gülsoy, 2019, s. 34)

Ben anlatıcının, kaybolan komşusuyla kurduğu empati, kendi duygu dünyasını da keşfetmesine imkân hazırlar. Ben anlatıcı, bunu bir kayboluştan ziyade kişinin kendi hapsediği mağaradan zincirlerini kopararak kurtulmasına bağlar: "Belki yaşlı komşum da kaybolduğunun farkında değildi. O zaman onu bu şekilde bakarak bulamazdım. O kayıp değildi, hayır, sadece başka bir boyuta geçmişti." (Gülsoy, 2023, s. 41)

Bireyin yaşlanmayla birlikte girdiği sendromlar, kendi geçmişine yönelik pişmanlıkları ve varoluşsal itirazları beraberinde getirmektedir. İnsanın maruz kaldığı anlamsızlık ve boşluk duygusu, aslında modern insanın en büyük sorunudur (May, 2017, s. 18). Endüstriyel devrimden önce insanlar birçok hayati problemle karşılaşsa bile bugünküne benzer bir anlamsızlık girdabına düşmemişlerdir. Anlam, o süreçte din ve gelenekle sağlanmaktadır. Temel ihtiyaçlarını karşılamakta zorluk çeken insanoğlunun varoluşsal krizlere girmesi ve anlamsızlıkla mücadele etmesi mümkün değildir (Yalom, 2011, s. 701). Fakat modernizmin etkisiyle insanoğlu anlam

krizini hissetmeye başlamıştır. Özellikle yaşlanmaya bağlı olarak anlamsızlaşan hayat olgusu, kaygı durumları yaratmakta ve kişiliği olumsuz etkilemektedir:

"Yaşlılıkta kişilik bozulması, üretici bir şekilde yaşamış olma konusundaki başarısızlığın kanıtı olan bir belirtidir. Çok kez bilinçsiz olarak duyulan ihtiyaçlamak korkusu, üretici olmayan bir biçimde yaşama duygusunun anlatımıdır. Bu korku, törel bilincin kendi özlerimizin dilsizliğine karşı tepkisidir." (Fromm, 1994, s. 162)

Kaybolan ağır ceza reisini bulmaya çalışan karakter, aradığı kişiyle ilgili ilk bilgileri bir terziden alır. Ömrü insan yargılamakla geçen bir kişiyi, insanların dış görünüşüne göre kumaş biçen ve elbise yapan bir kişiden öğrenmesi, romanın önemli mesajlarından biridir. İki meslekte de insanlar dış özelliklerine göre değerlendirilmektedir. Reis, insanların davranışlarını ölçüp ceza keserken, terzi beden yapısına göre kumaş kesmektedir. Buna rağmen, geçmiş hayatını sorgulayan kişi, ağır ceza reisi olmuş; başka hayatlar hakkında verdiği kararlardan dolayı vicdan azabı duymuştur. Terzinin ifadeleri, ağır ceza reisinin neden ortadan kaybolduğuna dair ipuçları vermektedir:

"İnsan hiçbir zaman kaybolmaz. Ne kadar istese de kaybolmaz. Hep bir yerdedir. Bir süre sonra nereye giderse gitsin oranın bir parçası olur. Oysa kaybolmak isterdi, doğru. Öyle zamanlar geçirdi ki... Çok fenalıklar ettiler ona. Yaptığım haksızlıkların bedelini ödüyorum, derdi. Sen haksızlık yapmazsın derdim, kabul etmezdi, değil mi ki insan insanı terazide tartıyor illa ki hata yapar. Böyle derdi." (Gülsoy, 2023, s. 67)

Romanın metaforik göndermelerinden bir diğeri de arayan kişinin karakterini hisseden kör öğrencidir. Yazarın "kör öğrenci" karakterini tercihi, insanların dış görünüşleriyle iyi tanınmayacağına yönelik önermedir. Körlük, insanların dış görünüşüne odaklanarak düşülecek bir yanılmanın giderilmesidir. Zira dış görünüşümüz (persona) bizi gizleyen kullanışlı maskelerdir. Jung, "ben"i çözümlerken kullandığı "persona" kavramını, "bireyin dış dünyaya karşı genel ruhsal davranış biçimi" olarak tanımlar (Jung, 2006, s. 39). Bu sayede "ben" topluma ters düşmemek, onun müeyyidelerinden kurtulmak için kabul gören maskeler kullanmak zorunda kalır ki bu davranış ve tutumlar çoğunlukla göze hitap etmektedir. Ben anlatıcı, imajlarla beslenen modern toplumun ve bireyin algı yanılışmasını kırmak için "kör" bir karakter üzerinden arayan kişiyi bize tanıtmaktadır. Kör karakter, ben anlatıcının kişiliğini sesinden hareketle çözümlemeye çalışmaktadır:

"Değişken. Kararsız. Bazen, bazı anlarda büyük acılar yaşamış birinin sesi bu diyorum, çok yaşlı biri. Ama sonra kayboluyor bu duygu. Aslında o kadar yaşlı değilsiniz. Hayır. Kesinlikle... Henüz genç bile sayılırsınız. Ama işte, zaman zaman yoğun bir acının gölgesi düşüyor sesinizin üzerine. Hem acı çekmiş hem de acı çektirmiş birinin sesine dönüşüyor. Sanki acıması olmayan, ilkelerine sıkı sıkıya bağlı, ulaşılmaz bir kişilik. Sonra yumuşacık bir tarafı da yüzeye çıkıyor. Acıyla terbiye edilmiş bir ruhun merhametine sahip. Çok garip." (Gülsoy, 2023, s. 97)

Farklı mekânlar üzerinden kendi kişiliğini ve bireyin varoluşsal sıkıntılarını keşfe çıkan roman karakterinin uğradığı huzurevinde girdiği diyaloglar ve taşradan metropole gelmiş bir kız öğrencinin anlattıkları, modern insanın kentteki yalnızlığını betimlemektedir. Modernizmin toplumsal mekânı olan kentler, aslında bir toplumun mekânsal pratiğinin sonucudur. Başka bir ifadeyle toplumsal mekânlar, toplumsal varlığın gerçekleşmesidir (Lefebvre, 2015, s. 126). Bireyi yabancılaştıran böyle bir kentte yalnız kalan kızın, hayatında gördüğü ilk eksiklik, babadan uzak yaşamının verdiği güvensizlik duygusudur. Babalarıyla sıcak ilişkiler geliştiren çocukların sosyal ilişkilerini daha rahat geliştirdikleri, daha iyi bir akademik performans gösterdikleri, başkalarıyla daha uyumlu ve benlik saygılarının daha yüksek olduğu gözlemlenmektedir (Kelly ve Lamb, 2000, s. 297-311).

Kız çocuğunun babasının yakınında bulunduğu süreçte yaşadığı "güçlü koruyucu" hissi, uzak bir kentte, tanımadığı kalabalıklar içinde erimektedir. Önemsenmeme, görmezden gelinme duygusu, kız öğrenciyi bir süreliğine intihara yaklaştırır çünkü genç kız, kendini bir boşlukta hissetmektedir. Boşluk duygusu, çoğunlukla bireylerin hayatlarına veya yaşadıkları dünyaya

ilişkin bir şey yapmaktan aciz olduklarını hissetmelerinden kaynaklanır (May, 2017, s. 27). Tüm yaşam enerjisini yutan yalnızlıktan Sosyal Sorumluluk Kulübü sayesinde kurtulan bu genç kız, insanı sağaltan şeyin değer üretmekten ve başka insanların hayatına dokunmaktan geçtiğini göstermektedir.

Yalom'un insanı bunalıma sokan dört büyük kaygıyı sıralarken andığı yalıtım ve anlamsızlık, bireyin kendi güven alanını ve sağlıklı kendilik düşüncesinin yitimi olarak özellikle kent insanını büyük ölçüde baskı altında tutmaktadır. İnsanın kendisi ve başka biri arasında kapatılmayan uçurumların açılmasına neden olduğundan yalıtım düşüncesi, kişinin duygusal ve düşünsel bütünlüğüne yönelik önemli bir tehdittir (Yalom, 2011, s. 556-558). Tüm kaygıların temelinde ölüm düşüncesi olduğundan üniversiteli genç kız da intihar saplantısına girmektedir. İnsanın varoluşsal anlamı, kendisini var eden toplumsal yapıyla girdiği sağlıklı bütünleşmede ortaya çıkar. Bireyin asıl trajedisi bu paradokstadır. Onun kişiliğinin oluşumu, bir yandan toplumla çatışmasına diğer yandan da toplumla anlamlı bir bütünsellik kurulmasına bağlıdır.

Roman karakterinin arayış esnasında girdiği yeraltı dehlizi, bireyin gün ışığına çıkmamış kişiliğinin ve bilinçaltının metaforik ifadesidir. Bu dehlizdeyken şahit olduğu metro çalışması, bilinçaltımızdaki gizli anlam ilişkilerini; cezaevlerinden kazılan tüneller de bastırılmış suç ve tabularımızı imlemektedir. Dehlizin üniversitenin altında olması da bilinç-bilinçaltı ilişkisini belirginleştirir. Üniversite, bilincimizi; alttaki karanlık ve tehlikeli dehliz de karanlıkta kalan bilinçaltımızı temsil etmektedir. Ağır ceza reisi tarafından cezaevine gönderilen kişiler, aslında bilinçdışına ittiğimiz ve toplumca yargıladığımız davranışlarımızı, tabularımızı temsil etmektedir. Üniversite binasından yer altına inerken kullanılan basamaklar da Jung'un rüyasında gördüğü, bilinçaltına inen merdivenleri anımsatmaktadır (Jung, 2014, s. 29).

Anılar, bastırılmış duygular ve istekler, bilinçaltımızda yok olmadan yaşamaya devam etmektedir. Açtıkları tünellerden kaçmaya çalışan bu "suçlu" kişiler, bilince sızmaya çalışan arzularımız gibi görünmektedir: "Birçoğunun üzerindeki giysiler henüz yok olmamıştı. Demek onların buraya düşüşünün üzerinden çok uzun zaman geçmemişti. Diri diri gömülmüş olmalıydılar ya da kuyunun içine atılmışlardı sadece ve burada can çekişerek ölmüşlerdi. O halde burası bir cinayet mahalliydi." (Gülsoy, 2023, s. 217)

Ben anlatıcı, karanlık dehlizde ilerlerken hapishaneden kaçmaya çalışan gençlerin tünel açtıkları hâlde kaçmayı başaramadıklarını görür. Kaçmaya çalışan gençlerden yaralı birinin, aradığı ağır ceza reisi tarafından mahkûm edildiğini öğrenir. Bu gencin haksız yere ceza almadığını anlayınca ağır ceza reisine hak verir. Bu karşılaşma, ben anlatıcının bilinçaltına yaptığı yolculuğu çağrıştırmaktadır. Ağır ceza reisinin kurallara uygun yargılamaları ve mahkûmları hapse göndermesi, bilincin bastırıldığı yasa dışı istekleri temsil etmektedir. Genç adam, Freud'un "id" diye tanımladığı arzusunun temsilî karakteridir. Bu bağlamda ben anlatıcının aradığı şey, aslında kendi benliği; arama düzlemi de kendi zihin dünyasıdır. Bu Doğu kültüründe Simurg Efsanesi'ne benzemektedir. Bu macera, kendini arayan insanın ruhsal yolculuğunu konu edinmektedir. Efsaneye göre ebedi yaşamak için Simurg'u aramaya çıkan otuz kuş, ona ulaştıklarında Simurg'un aslında kendileri olduğunu görürler. Bu efsane anlam arayışında asıl arananın insanın kendi özü olduğunu anlatmaktadır: "Kendilerini Simurg olarak gördüler/Esasen sen Simurg'sun, Simurg senden ibarettir/Kuşlar Simurg'a bakınca orada ancak kendilerini gördüler/ Kendilerine bakınca da orada Simurg'u gördüler!" (Attar, 2019, s. 257-258)

Roman karakterinin arayış macerası, "kokinalı kadın" olarak isimlendirdiği bir karakter tarafından birkaç kez sekteye uğrar. Ben anlatıcı, "tamamen içgüdülerine göre" davrandığı esnada bu kadınla karşılaşır. Kadının ardından iradesinin dışında sürüklenen roman karakterini kadına çeken "tatlı" ve "çağırıcı bir koku"dur. Roman karakterin kokinalı kadına doğru sürüklenmesi, hakikati arayış sürecinde libidonun birincil tatminine yönelik bir istencin tezahürü olmalıdır. Bu durum, anlam arayışının önündeki en büyük handikapıdır. Romanda arayan kişi ne zaman bu kadına rast gelse arayışını bırakıp bu kadını takip etmeye başlar. Bu durum, cinselliğin ayartıcı niteliğinin insan psikolojisi üzerindeki etkisini göstermesi bakımından önemlidir.

Gece boyunca arayışına devam eden ben anlatıcının, tesadüf ettiği bir radyo istasyonunda sunucu ve dinleyicilerle arasında geçen diyalogların konusu, kişiliğimizin gizemli yanlarından biri olan rüyalar. Bireyin özel yaşamı kadar toplumsal ilişkilerini, kaygılarını, travmalarını içeren bu sanal durum, kişiliğin sembolik verileriyle doludur. Nitekim ben anlatıcı, bu gece boyu süren arayışın bir rüyada gerçekleşmiş olabileceğini de düşünür:

"Sıradan şeyler görüyorum rüyalarım. Gerçek yaşamda olabilecek şeyler. O yüzden karıştırıyorum zaten. Kendimi kelebek olarak görseydim rüyada olduğumu anlardım evet, sanırım bunu anlardım. Ama gündelik hayatımdan bir kesit olduğunda kesinlikle ayırt edemiyorum. Mesela, bu akşam başıma gelenler... Rüya da olabilir, gerçek de." (Gülsoy, 2023, s. 170)

Ben anlatıcının kendi komşusunu ararken onun hayat hikâyesine karışması, komşusunun kararlarının ve yargılamalarının bir sonucu olarak mahvolan başka hayatları ve huzursuz yaşlılığını hissetmesini sağlar. Cebinde taşıdığı kimlik sayesinde komşusunun hayat hikâyesini kendi değer yargılarıyla anlamaya çalışan ben anlatıcı, aslında kendi kişiliğinin farkındalığına varır. Ben anlatıcı, Radyo Gecenin İnsanları adlı programa katılınca yaşlı komşusunun kızına dair trajik bir olayı da öğrenmiş olur. Bu programa telefonla katılan dinleyici, ağır ceza reisinin akademisyen kızının öğrenci olaylarında gözaltına alındıktan sonra işkenceye ve tacize uğradığını öğrenir. Dinleyicinin ağır ceza reisinin kızı hakkında söyledikleri yaşlı adamın en başından beri çektiği vicdan azabının nedenini açıklamaktadır: "Yıllarca hüküm verdiği suçlardan biri kendi kızına atıldı sonuç olarak. Her zaman, her şartta öncelikle devleti korumak gerektiğine inanan bir reissiniz ve bir gün kendi kızınızın o ötekilerden bir olduğunu anlıyorsunuz." (Gülsoy, 2023, s. 173) Radyoya bağlanan dinleyici, kızı trajik sona götüren sosyal nedeni de belirtir: Çevresinde gerçekleşen haksızlıklara, olumsuz durumlara aldırış etmeyen ve hiçbir şey olmamış gibi günlük yaşamlarına devam eden insanlar. Bu aldırılmazlık, toplumu çürütmekte ve kişileri trajik olaylara itmektedir.

Romanda, insanın anlam arayışındaki temel açmazı ele veren unsurlardan biri mekândır. Ben anlatıcının uğradığı lunapark, yaşamın bir "oyun ve oyalamaca" olduğuna yönelik sembolik mesajı barındırmaktadır. "Ciddiyetsiz" görülmekle "sıradan" hayatın dışında kalan ama aynı zamanda oyuncuyu bütünüyle kendine dâhil eden serbest bir aktivite olarak oyun (Huizinga, 2018, s. 23), uygarlık tarihi açısından imgeleşmiş bir olgudur. Burada gerçekleşen tanrı merkezli tartışma, her bireyin kendine ait bir tanrı anlayışı olduğunu göstermektedir. "Kendi tanrısını arayan" insanların kendi özelliklerinden hareketle yarattıkları tanrı anlayışı, aslında bireyin varoluşsal kaygılarıyla şekillenmektedir. Ben anlatıcının tanrıyı "yazara" benzetmesi, onun dinsel düşüncesini şekillendiren temel paradigmayla örtüşmektedir. Çünkü ben anlatıcı kaderci bir toplumsal kültürden beslenen, en azından dinsel anlayışı kaderci bir temelde şekillenen bir sosyolojiden beslenmektedir. Nitekim "Kaderimizi o yazıyorsa bizi niye cezalandırıyor? Haksızlık bu. Saçmalık. Tanrı falan yok." (Gülsoy, 2023, s. 245) biçimindeki itiraza karşı kendince bir çıkış yolu da bulur: "Yarattığım karakterlerin kendilerinin özgürce davranabildiklerine inanmalarını isterdim. Benim yazdığım senaryoyu canlandırmıyorlar da kendi özgür iradelerine göre hareket ediyorlarmış gibi yaşamlarını isterdim." (Gülsoy, 2023, s. 246)

Yazar, sanat anlayışını da veren bu parçada, insanlar gibi roman karakterlerinin de özgür olması veya en azından özgürlükleri gibi hissetmesini istemektedir. Özgürlüğün cesaret gerektiren bir durum olması ve mücadeleyle elde edilmesi, ben anlatıcının kendi yaşlı komşusunu aramasıyla kanıtlanmış olur. Roman karakterinin gece boyunca yaptığı "heyecanlı" yolculuğu, korkutucu olsa bile evindeki "güvenli" yalnızlığı ve "damla damla biriken" mutsuzluğundan daha değerli gelmektedir. Monotonluğun, pasifliğin ve rahatlığın kişiyi çürüten bir tarafı vardır. Bu yüzden roman karakteri, "var olduğunu" ölüme yaklaşınca daha iyi anlamaktadır (Gülsoy, 2023, s. 112). Çünkü özgürlük fikri korkuya yapışık bir durumdadır (Yalom, 2011, s. 19).

Rüyaların vakti olan gecenin sonra erdiği bir zamanda mezarlığın yolunu tutan roman karakteri (ben anlatıcı), öteki beniyle ayrışır. Kendi "ben"i mezarıcıyla konuşurken diğer "ben" kızının mezarına sarılan ağır ceza reisine dönüşür. "Başka birinin içinde" kaybolmuş, "bir yolculuğa"

çıkan ama "dönüş yolunu" bulamayan bu yaşlı adam, yaptığı "yanlışların", yaktığı "hayatların" bedelini kendini kaybederek ödemektedir:

"Ben ben miydim? Başka birinin içinde kaybolmuştum. Bir yolculuğa çıkmıştım ama şimdi dönüş yolunu bulamıyordum. Taşa daha sıkı sarıldım. İçinde bir ateş yanıyordu. Ilık yüzeyine yanağımı yasladım. Onu çok özlemiştim. Kelimelerin, cümlelerin olmadığı bir yerde o şimdi. Yaptığım yanlışların, yaktığım hayatların bedelini böyle mi ödemiştin? Cevabı bilmek istemiyordum. Soruyu da bilmek istemiyordum. Artık hiçbir şey duymak istemiyordum. Tek istediğim bu sıcak taşa sarılıp uyumaktı." (Gülsoy, 2023, s. 266)

Ben anlatıcının ruhsal durumunu, yaşadığı huzursuzluğun nedenini mezarıcı farkında olmadan dile getirmektedir. Yazar, ben anlatıcının ağır ceza reisinini "ben"iyle özdeşleşmediğini mezarıcı karakteriyle deşifre etmeye çalışır. Mezarıcı ölümün bizi onlardan kurtardığını söylerken ben anlatıcının ölen ağır ceza reisinini "ben"iyle bütünleştiğinin farkında değildir. Mezarıcıyı kaygılandıran durumun kendisiyle konuştuğu kişi tarafından yaşandığını bilmemektedir. Ölülerle birlikte yaşamak, travmalarımızın etkisiyle huzursuz geçen yaşam, hep içimizde kalmakta ve kanamaya devam etmektedir. Ben anlatıcının varoluşsal huzursuzluğunu gidermek için çıktığı yolculuklar, giriştiği arayışlar, romanın sonunda uğradığı istasyonda netlik kazanır.

Romanın son sayfalarında, ben anlatıcının ruhsal durumu daha fazla belirginleşir. İstasyonun karşısındaki teknenin dolmasını izleyen ben anlatıcının yanından geçenler, gece boyunca karşılaştığı kişilerdir. Bu kişiler, ona alaycı bir edayla aradığını bulup bulmadığını sorup tekneye binmektedir. O ise kendisini terk eden bu insanlara aradığını bulamadığını itiraf eder. Tekneyle istasyondan uzaklaşan bu tanıdık insanlar, aslında ben anlatıcının bilincinden silinecek suretlerdir:

"Adamın geçmişindeki herkesin bu gemiyle gidip adamı yalnız bırakması, aslında adamın/yaşlı adamın demans hastası olduğu düşüncesini güçlendirir. Zira karşılaştığı herkesin gemiyle gitmesi, adamın bilincinde yaşanan hafıza kaybı sebebiyle giden herkesi unuttuğu gerçeğini göstermektedir." (Yıldırım, 2023, s. 417)

Roman karakterinin benlik ve anlam arayışını zorlaştıran çeşitli travmaların zehirlediği yaşam biçimi, ona bir oyun oynamış ve bir gece yolculuğu esnasında başka birini ararmış gibi yaparak onu bir maceraya sürüklemiştir. Ben anlatıcı, aslında başkasını değil, kendi acılarının kaynağını öğrenmek istemiştir. Roman karakterinin sabaha dek süren arayışı, rüya ve sanrılarla belirsizleştiği hâlde içindeki huzursuzluk dinmemiştir: "Onun olmadığı bir dünyada halen yaşıyor olmak, bu en ağır ceza." (Gülsoy, 2023, s. 276) Bu ceza, hayatı başkalarını yargılamakla geçen bir insanın ödeyebileceği en büyük bedeldir. Asıl kaybettiği şey, kızı değil; hayatından daha önemli olan kendi benliğidir.

Sonuç

İnsanın temel kaygılarının varoluşsal statüsüne ilişkin sorgulamalar çerçevesinde yapılmaya çalışılan bu incelemede, isimsiz bir roman karakteri yöntemsel bir tercih olarak merkeze alınmıştır. Bir akşamüstü kendi evini terk eden ağır ceza reisliğinden emekli yaşlı komşusunu bulmak için yola çıkan ben anlatıcı, aslında komşusunu tanımamaktadır. Eşi tarafından kendisine verilen eski bir kimlik kartıyla yola çıkan roman karakterinin arayışı, farklı mekânlarda karşılaştığı birbirinden farklı insanlarla kurduğu diyaloglarla sürer. Buradaki arayışla insanoğlunun ezeli kaderi örtüşmektedir: kaybettiklerimizi bulmak. Romanın olay örgüsü, bu ezeli eyleme paralel bir seyirde ilerler. Ben anlatıcının eyleminde görüleceği üzere, aslında her arayışın hedefi kendi özünü bulmak, yaşamın anlamını keşfetmektir.

Varoluşçu düşünürlerin temel meselesi olan varlık-öz ilişkisi *Ve Ateş Bizi Tüketiyor*'da aramaya çıkan roman karakteri üzerinden verilmeye çalışılır. Arayışın "ben"de gerçekleşen macerasını, "ben"in oluşumunu sağlayan çevresel koşulları daha iyi betimlemek için yazar, romanda "ben anlatıcı"yı tercih etmiştir. Ben anlatıcının sembolik mekânlar ve insanlar üzerinden insan bilincini, bilinçdışını irdelediği bu eserin ana izleği romanın sonunda verilir. Arayışın sonunda aradığı kişiyle özdeşleşen ben anlatıcı, ağır ceza reisinini aslında kendisinin "öteki ben"i olduğunu

görür. Dolayısıyla ben anlatıcı, bir gece boyunca süren kendini arama sürecinde tanıdığı tüm kişilerin kendisini terk ettiğini görmektedir. İskelede geçen son sahne, onun asıl peşine düştüğü şeyin, komşusundan ziyade; anıları, benliği ve belleği olduğunu göstermektedir.

Kaynakça

- Adler, A. (1998). *Yaşamın anlam ve amacı*. Say Yayınları.
- Attar, F. (2019). *Mantık al-tayr*. Türkiye İş Bankası Yayınları.
- Bottero, J. (2013). *Gilgamiş destanı*. Yapı Kredi Yayınları.
- Brown, N. O. (1996). *Tarihin psikanalitik anlamı*. Ayrıntı Yayınları.
- Çelik, N. (2023). Murat Gülsoy ile söyleşi. 17.03.2026 tarihinde <https://mahaledebiyat.com/murat-gulsoy-ile-soylesi/> adresinden erişilmiştir.
- Çelik, T. (2013). *Varoluş ve roman*. Anı Yayıncılık.
- Frankl, V. E. (2017). *İnsanın anlam arayışı*. Okuyanüs Yayınları.
- Fromm, E. (1994). *Kendini savunan insan*. Say Yayınları.
- Gülsoy, M. (2019). *Ve ateş bizi tüketiyor*. Can Yayınları.
- Huizinga, J. (2018). *Homo ludens*. Dorlion Yayınları.
- Jung, C. G. (2006). *Analitik psikoloji*. Payel Yayınları.
- Jung, C. G. (2014). *Anılar, düşler, düşünceler*. Can Yayınları.
- Kelly, J. B., & Lamb, M. E. (2000). Using child development research to make appropriate custody and access decisions for young children. *Family Court Review*, 38 (3), 297-311. doi.org/10.1111/j.174-1617.2000.tb00577.x
- Kundera, M. (2007). *Varolmanın dayanılmaz hafifliği*. Can Yayınları.
- Kundera, M. (2021). *Roman sanatı*. Can Yayınları.
- Kuran-ı Kerim* (2010). Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Lefebvre, H. (2015). *Mekânın üretimi*. Sel Yayıncılık.
- May, R. (2017). *Kendini arayan insan*. Okuyanüs Yayınları.
- May, R. (2017). *Özgürlük ve kader*. Okuyanüs Yayınları.
- Mounier, E. (2023). *Varoluş felsefelerine giriş*. Fol Kitap.
- Rank, O. (2023). *Sanat ve sanatçı*. Albaraka Yayınları.
- Sartre, J. P. (2013). *Varoluşçuluk*. Say Yayınları.
- Sergio C. (2007). Correcting aeneas's voyage: ovid's commentary on aeneid 3. *Transactions of the american philological association* (V. 137) p.181-210 doi.org/10.1353/apa.2007.0000
- Tevrat*. (2015). Andaç Yayınları.
- Virgil. (2007). *Aeneid*. Oxford University Press.
- Yalom, I. (2011). *Varoluşçu psikoterapi*. Kabalıcı Yayınları.
- Yıldırım, Z. (2023) Murat gülsoy'un 've ateş bizi tüketiyor' romanını j.chambell'in monomit kuramı ve arketipsel sembolizm bağlamında okumak. *RumeliDE Dil Ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (33), 411-418 doi.org/10.29000/rumelide.1279096